

ขอรายงานข้อมูลที่ได้รับจากการฝึกอบรม คุณาน ประทุมสัมมนาวิชาการ นำเสนอผลงานวิชาการ ปฏิบัติการวิจัย ในประเทศ (โปรดให้ข้อมูลในเชิงวิชาการ) ดังนี้

๑. เนื้อหา ความรู้ ทักษะ ที่ได้เรียนรู้จากการฝึกอบรม ประชุม คุณาน ปฏิบัติการวิจัยในประเทศ

หัวข้อการอบรม เรื่อง การออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Backward Curriculum Design (BCD)

วัตถุประสงค์ของการประชุม

เพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติในการออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Backward Curriculum Design (BCD) ให้สอดคล้องกับ Outcome Based Education (OBE)

สาระสำคัญของการประชุม

๑. ความหมายและแนวคิดหลัก

Backward Curriculum Design (BCD) เป็นกระบวนการออกแบบหลักสูตรที่เริ่มจากปลายทางหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ แล้วจึงย้อนกลับมาพิจารณาว่า จะจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมใดบ้าง เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์นั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) จุดเน้นสำคัญ: เริ่มจาก "ผลลัพธ์" ไม่ใช่ "เนื้อหา"

๒. คำศัพท์สำคัญที่เกี่ยวข้อง

- ELOs (Expected Learning Outcomes) สิ่งที่เราคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถทำได้เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้
- PLOs (Program Learning Outcomes) ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร
- YLOs (Year Learning Outcomes) ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับชั้นปี
- CLOs (Course Learning Outcomes) ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา

หมายเหตุ: ELOs เป็นคำกลาง ส่วน PLOs, YLOs, CLOs เป็นระดับของการนำ ELOs ไปประยุกต์ใช้

PLOs ต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง ๒ ประเภท ได้แก่

- Specific Learning Outcomes เป็นความสามารถเฉพาะสาขา เช่น นักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ต้องสามารถทำหัตถการฉีดยา ทำแผล หรือทำคลอดได้
- Generic Learning Outcomes เป็นทักษะทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสารขั้นพื้นฐาน ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

แนวคิดสำคัญของ OBE และการนำไปใช้: Constructive Alignment

OBE คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน "บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง" (Expected Learning Outcomes - ELOs) โดยการออกแบบหลักสูตร การสอน และการประเมินผลทั้งหมด ต้องสัมพันธ์กัน และมีเป้าหมายเดียวกันคือ "ให้ผู้เรียนสามารถทำสิ่งที่หลักสูตรต้องการได้จริง"

องค์ประกอบ	ความหมาย	จุดเชื่อมโยง
Course Learning Outcomes (CLOs)	สิ่งที่ผู้เรียนต้องสามารถ “ทำได้” เมื่อจบการเรียนรู้	เป้าหมายปลายทาง
Learning Activities and Assessment	วิธีหรือกิจกรรมที่ใช้ฝึกฝนผู้เรียน วัดว่า “ผู้เรียนทำได้จริงหรือไม่”	ต้องออกแบบให้ส่งเสริมการบรรลุ CLOs และวัดตามที่กำหนดไว้ใน CLOs

สรุปหลักการ

เริ่มจากเป้าหมาย	ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) เป็นตัวตั้ง
วางแผนย้อนกลับ	คิดจากปลายทาง → รายวิชา → กิจกรรม → การประเมิน
เชื่อมโยงทุกระดับ	PLOs → CLOs → Learning Activities & Assessments
สอดคล้องทั้งระบบ	Constructive Alignment: เป้าหมาย เนื้อหา วิธีสอน และการวัดผลต้องไปในทิศทางเดียวกัน
เน้นผลลัพธ์ผู้เรียน	ไม่ใช่แค่ “สอนจบ” แต่คือ “ผู้เรียนทำได้”

PLOs for BCD

การจัดทำผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (OBE) โดยเริ่มจาก การเก็บข้อมูลจาก Stakeholders ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ใช้บัณฑิต ศิษย์เก่า นักศึกษา และสาขาวิชาชีพ เพื่อระบุว่าบัณฑิตควรมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะใด โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ แบบสอบถาม หรือเวทีประชุมร่วม และอ้างอิงจาก เอกสารมาตรฐาน ทั้งทั่วไป (General) และเฉพาะทาง (Specific)

ข้อมูลที่ได้จะถูกกลั่นกรองเพื่อแยกเป็น “Needs” ซึ่งเป็นความต้องการร่วมของ Stakeholders อย่างน้อย ๒ ใน ๓ กลุ่ม และ “Requirements” ซึ่งเป็นข้อบังคับจากสาขาวิชาชีพหรืออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จากนั้นจะนำข้อมูลมาจัดทำเป็นร่าง PLOs โดยใช้หลัก SMAAART และ Bloom’s Taxonomy เพื่อให้สามารถวัดผลได้จริง สอดคล้องกับบริบท และนำไปออกแบบรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการออกแบบหลักสูตรตามผลลัพธ์การเรียนรู้

การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรต้องสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะทางวิชาการและวิชาชีพได้อย่างแท้จริง ในระดับรายวิชา หรือโมดูลการเรียนรู้ การจัดองค์ประกอบเนื้อหาควรเชื่อมโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้รวมของหลักสูตรได้ครบถ้วน นอกจากนี้ หลักสูตรควรกำหนดแนวทางประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อใช้ติดตามพัฒนาการของผู้เรียน และสร้างความมั่นใจว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างครบถ้วน

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย ๓ ประเภทดังนี้

๑. Basic/Foundation/Introduction courses
๒. Intermediate courses
๓. Specialized/Advanced courses

การออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Backward Curriculum Design (BCD) เริ่มต้นจากการนำ PLOs มาพิจารณาถึง ๔ องค์ประกอบดังนี้

Knowledge	Specific Skills	Generic Skills	Attitude/ Affection
ความรู้ที่ต้องมี	ทักษะเฉพาะต้องฝึกอะไร	ทักษะทั่วไปควรมีสิ่งใด	คุณค่า ทศนคติ กฎหมาย จรรยาบรรณที่ควรมี

หมายเหตุ ทั้ง ๔ องค์ประกอบเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมี เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตาม PLOs ที่กำหนด

เมื่อเติมข้อมูล ทั้ง ๔ องค์ประกอบเรียบร้อยแล้วให้พิจารณาทีละข้อ ว่าข้อมูลใดถ้าตัดออกยังคงทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุได้ตาม PLOs ที่กำหนดไว้ หรือไม่ หรือต้องเติม Knowledge ใดเพิ่มหรือไม่ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาพิจารณาจัดทำสร้างเป็นวิชาหรือโมดูล โดยการ ขีดเส้น ทำแถบสี ให้เห็นข้อมูลที่ซ้ำกันในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อนำไปจัดทำเป็นคำอธิบายรายวิชาต่อไป

การประเมินพัฒนาการผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการกำหนด YLOs

หลักสูตรควรกำหนดวิธีการประเมินพัฒนาการผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาและรับรองว่าผู้เรียนจะบรรลุผลลัพธ์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ครบถ้วน ซึ่งสามารถประเมินได้ในช่วงเวลาใดก็ได้ เช่น เมื่อสำเร็จรายวิชาสำคัญ หรือภายในช่วงชั้นปีต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้รายชั้นปี (YLOs)

การกำหนด YLOs ควรอ้างอิงจาก PLOs ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยพิจารณาว่า PLOs ใดสามารถเกิดและจบภายในชั้นปีใด และแบ่งออกเป็น ๒ กรณี

- กรณีที่ PLOs สามารถบรรลุได้ในชั้นปีใดปีหนึ่งอย่างสมบูรณ์ สามารถนำ PLOs นั้นมากำหนดเป็น YLOs ได้โดยตรง หรืออาจปรับรายละเอียดให้ลึกขึ้นตามบริบทของชั้นปี
- กรณีที่ PLOs ต้องใช้หลายชั้นปีในการพัฒนาและบรรลุผล ให้กระจาย PLOs นั้นเป็น YLOs ตามลำดับชั้นปี โดยระวังไม่ให้ขอบเขตของ YLOs เกินกรอบของ PLOs ที่หลักสูตรกำหนดไว้

การกำหนด YLOs อย่างเหมาะสมจะช่วยให้การติดตามและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีระบบ และสามารถนำผลลัพธ์ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้

๒. การนำมาใช้ประโยชน์ในงานของหน่วยงาน ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ความรู้และแนวคิดที่ได้รับการเข้าร่วมอบรมครั้งนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการออกแบบโครงสร้างหลักสูตร การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง นอกจากนี้ ยังสามารถนำเทคนิคหรือแนวปฏิบัติที่ดีจากกรณีศึกษาหรือประสบการณ์ของวิทยากร มาปรับใช้ในการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน รวมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานมีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

๓. ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ประชุม ดูงาน ปฏิบัติการวิจัย ดังกล่าว เช่น เนื้อหา ความคุ้มค่า วิทยากร การจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

- การอบรมมีการจัดการที่เป็นระบบ ทั้งในด้านการจัดเวลา การเรียงลำดับเนื้อหา และรูปแบบการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย และกิจกรรมกลุ่ม ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเนื้อหา มีความชัดเจน ครบถ้วน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม มีการให้ความรู้และประสบการณ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้จริง สามารถนำความรู้ไปต่อยอดและพัฒนาศักยภาพในงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- วิทยากรมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงในเรื่องที่บรรยาย ถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างน่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และสามารถตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม